

Het Kerstmaal van Dominee Goedhart

door Chr. de Haas van Dorssen-van Kuyk

IN die dagen bestond er wel niemand op de wereld, die zoveel vrienden en vriendinnen had, als de oude Dominee Goedhart, zoals jullie zult horen.

O, het waren er veel meer dan honderd, terwijl hij toch maar in een klein, verlaten heidorpje woonde. Dan waren die vrienden en vriendinnen zeker mensen uit de stad. Mis hoor! Daarvoor lag de stad veel te ver weg en treinen en bussen waren er niet. En het gekste was dit: de meeste mensen verliezen vrienden als ze ouder worden, maar dominee kreeg er ieder jaar wel dertig bij, zonder dat de oude hem ooit vergaten!

Dat zat zo: de vrienden en vriendinnen van Dominee Goedhart droegen klompjes en vlechten, schortjes en ijsmutsen, ze knikkerden en tolden, ze schreeuwden en zongen, snoepten en jokten: het waren alle kinderen van het dorp.

Met Kerstmis zag je in ieder huis, waar jongens en meisjes waren, blijde gezichten, al woonde er niet éne rijke familie in het dorp en dat was zo geweest, zolang als Dominee Goedhart op de heide woonde. Dat wisten de mensen te vertellen, die zelf alweer grote kinderen hadden.

Veertien dagen voor Kerstmis reed hij in het enige wagentje van het dorp naar de stad om inkopen te doen en de koster mende het paard. Op den terugweg konden zij nog maar net zelf in het wagentje zitten, zo vol was het met allerlei. Van een pop voor het allerkleinste meisje af, tot mooie boeken voor de grote jongens toe.

De huishoudster bromde als de dominee moe en koud met zijn pruikje scheef op zijn hoofd thuiskwam, want ze wist best, dat hij weer zijn laatste cent voor een ander uitgegeven had en ten slotte moest toch een dominee ook leven . . .

Daarbij gaf het een hele drukte in de oude pastorie om alles behoorlijk uit te zoeken, zodat ieder het zijne kreeg en de zieke kinderen nog iets héél prettigs bovendien. De koster bracht vlak voor Kerstmis stilletjes alles weg: hier lag een pakje op een stoep, daar een op een regenton, het ene werd op een winkelbank, het andere in een gang gezet. Ook hij zou wel gemopperd hebben, als hij niet zelf zes kinderen had gehad: nu floot hij binnensmonds op zijn heimelijke tocht, zoals je dat van zo'n deftigen koster niet zoudt verwachten.

Maar volgens juffrouw Dina, die al zoveel jaren voor Dominee zorgde, was hij veel te goed en zou het nog wel eens verkeerd aflopen. Dat hij zo vreselijk veel van boeken hield, was niet zijn grootste gebrek, maar wel, dat hij alles weg gaf, wat hij maar dacht te kunnen missen. Als die arme Dina bromde, dan deed Dominee of hij boos werd en zei: „Ik ben toch zeker geen kind meer.”

Nee, dat was hij zeker niet; wie kende hem niet uren ver over de heide, de kinderen dachten eigenlijk, dat hij er altijd geweest was.

Midden in de winter was het voor Dina een zware tijd.
„Waar zijn Uw sneeuwschoenen, Dominee ? Zo kunt U toch niet uitgaan !”
De oude herder Hannes had ze gekregen.
„En Uw stok ?”
„Laten staan, bij ongeluk hoor, bij die kromme stijve Mieke . . .”

Kort geleden was de goede Dina bijna weggelopen ! Hoe kon een fatsoenlijke juffrouw nu blijven bij een dominee, die zijn Kerstpreek moest houden in een toga, zo groen als gras en met stukken onder de armen, ja gelapt ! Maar ach, het is moeilijk om zo iemand alleen te laten, want wie moest er dan voor hem zorgen en zo bleef alles bij het oude.
Maar nu werd het toch al te erg. En dat merkte juffrouw Dina toen zij vóór het Kerstfeest de grote sleutel van de kelder nam en den voorraad

ging nakijken. Een oude vriend van Dominee Goedhart zou als gewoonlijk overkomen. Zingend ging Dina de keldertrap af, huilend klom zij weer naar boven. De kalkoen . . . verdwenen, alsof een reuzenkat hem van de schaal had gestolen.

De laatste eieren, die de kippen in het najaar legden en die moesten dienen voor de taart, verdwenen! Niets zag Dina dan de gaatjes in het eierrekje! Van de zes flessen wijn, die de dokter het vorige jaar meebracht, waren van vier de hulzen . . . leeg.

Dina's handen beefden, toen ze verder ging naar de appelrekken. Veel fruit werd er niet geplukt dit jaar, maar zo . . . weg de mooie gouden renetten en de rode bellefleuren, een armzalig hoopje lag beschaamd in een hoek . . . En zo ging het met alles.

Juffrouw Rika hoorde van woede de bel niet overgaan en toen ze met gloeiende wangen en vliegende haren de studeerkamer binnenstootte, zaten daar een klein broertje en zusje, die met grote ogen naar haar keken. Maar zij zag de kinderen niet eens. Eerst viel zij over de zwarte poes en toen stak ze van wal, die lieve Dina, die anders geen vlieg kwaad zou doen: „Dominee, daar houdt de eerbied op, daar houdt alles op! Waar is de kalkoen voor Zondag gebleven, waar? Ik weet het best te vertellen: bij van Leusden; de dominee dacht zeker: Tien kinderen en geen werk . . .”

De oude dominee lachte en wou wat zeggen, maar Dina was zo nog niet uitgepraat. En de eieren voor de taart, die Dina zo zuinig uit haar mond gespaard had, natuurlijk bij het zieke Treesje van den kleermaker. Had de kleermaker ooit aan een nieuwe toga gedacht. Poe . . . Ik kan niet toveren, anders zou ik de appels terug toveren uit de zakken van al die belhamels van jongens, die toevallig eens goed geleerd hadden en de wijn, die kostelijke wijn, terug in de hulzen, hokus, pokus, pilatus, pas! Die was zeker te goed voor U en dokter, die moest naar de zieken, jawel . . .” De twee kleintjes trilden van schrik en zaten als twee bange kuikentjes tegen elkaar aan.

In eens stond Dominee Goedhart helemaal rechtop, zodat hij veel jonger leek dan anders en bulderde: „Je kunt wel gaan Dina. Ik weet alles wat je wilt zeggen. Laat mij aan mijn preek en anders . . .”

Toen draaide hij zich om en stopte zijn hoofd tussen de bladen van de reuzenbijbel, waar de naam van alle kinderen uit het dorp in stond geschreven, misschien wel om niet te tonen, dat hij moest lachen.

Die brave Dina, die ging immers toch nooit weg!

Zo lette niemand op de tweelingen Joosje en Goosje van Boer Schepers en die slopen toen maar stilletjes op hun paarse kousenvoetjes naar de gang, waar hun klompjes stonden en naar huis om Moeder alles te vertellen, wat ze gehoord hadden.

Bij Schepers kwamen altijd veel mensen een glaasje drinken en wat praten en zo kwam het, dat al gauw het hele dorp wist, hoe treurig het in de provisiekast van den Dominee gesteld was.

Kerstmiddag ging Dominee nog even horen, of het rijtuig heus was weggegaan om Dokter Sterk te halen. De kinderen op straat kwamen hem gauw even een hand geven.

Hij voelde weinig van de kou. In de kooi blaatte een enkel schaap. Mooi was de wereld, vond Dominee Goedhart.

Bij het thuiskomen hielp Dina zo vriendelijk aan de jas, alsof er niets

was voorgevallen en de pastorie een luilekkerland was, waar de gebraden ganzen in je mond vliegen.
„Je hebt er zeker wat op gevonden, Dien,” zei hij zo luchtig mogelijk, want hij voelde zich toch wel wat bezwaard.
„Er is bezoek voor U,” zei Dina.
„Bezoek ? Vandaag ?” (De klompjes stonden allemaal in het klompenhokje bij de keuken).

zat werkelijk een groot gezelschap . . .

In de studeerkamer brandde de lamp al en om de tafel zat werkelijk een groot gezelschap. In de grote leunstoel Betje van den bakker met een kerstbrood op haar knieën, héél stil, omdat anders de poeiersuiker eraf zou kunnen gaan ; alleen keek ze zo nu en dan voorzichtig naar haar mooie moezenjurk.

De dikke Jan van den molenaar had een mandje met verse eieren, de enige, die in die tijd in het dorp te vinden waren, maar Meester gaf hem een 8 voor rekenen en *dat* was het werk van Dominee, die had het hem uitgelegd. Joosje en Goosje waren er ook met een grote zak met appels tussen hen in.

Geert van den kleermaker schaamde zich eigenlijk, omdat Treesje hem niets dan een bloeiende kerstroos had meegegeven, die ze met heel veel moeite in de zon had gekweekt. En zo waren er nog wel vijf jongens en meisjes met van alles en nog wat en allen straalden van blijdschap om hun prettige boodschap.

Dominee Goedhart deed niets dan in zijn handen klappen en wrijven en zeggen „Tjonge, tjonge, wat lekker, wat mooi!”

Dat werd nu nog het heerlijkste Kerstfeest, dat hij ooit beleefde!

Het duurde niet lang, of juffrouw Dina kwam binnen met een groot blad vol dampende chocola en achter haar kwam Dokter Sterk met een grote schaal wonderlijke taartjes, zoals ze die in de oude tijd in de stad ook al bakten.

Eindelijk was alles op en toen kreeg juffrouw Dina een goeden inval. Ze ging aan het hoofd van de tafel staan en begon met haar heldere stem te zingen en alle kinders zongen mee :

Stille Nacht
Heilige Nacht.

Dat was het slot van de vreemde middag in de pastorie op de hei en het is ook het slot van dit Kerstverhaal.

STILLE NACHT

Stille nacht, heilige nacht,
Slaap gerust, sluimer zacht,
Kindeke, niets dat je rust nog verstoort,
Stil is alles, slaap rustig, slaap voort,
Englen houden de wacht
Slaap dan rustig, slaap zacht.

Stille nacht, heilige stond,
d'Englenstem ruist in 't rond :
Vrede op aarde, een zalige vree,
Deelt nu God aan Zijn kinderen mee !
Jezus leeft en Hij bracht
Licht in duisteren nacht.

Franz Gruber 1787—1863.